

Szeged 1923. és 1924. évi növényphaenológiája. Phytophaenologia Szegediensis annorum 1923 et 1924.

II. közlemény.¹⁾

Írta: GYÓRFFY ISTVÁN.

Az 1923.-ik év adatait a tavalyiakkal (I. Földr. Közl. LI. 1923 : 23—26) egybevetve azonnal kitűnik, hogy elébb indult meg a virágzás az idén. A *Tussilago farfarára* (melyet Lányi Béla említett szegedi lelőhelyen: Makkos-erdő I. Magy. Botan. Lapok XIII. 1914 : 271 nem találtam meg) megemlítem, hogy én a Maros torkolata közelében bukkantam rá, de a termőhely tönkrement az idén a kora tavaszon is megáradó Maros leszakgatta a partot ott is, ahol éppen nőttek a marti lapik. 1924.-ben Algyő felé sikerült újból megkapnom.

Az 1923-as soká tartó hév nyár kényszerített több fát, — főleg *Aesculusokat* — hogy transpiráló felületét csökkentse; az Alföld több helyén láttam, hogy a vadgesztenyék már júliusban tömegesen hullatták leveleiket (Dürrelaubfall).

A meleg őszi idő 1923-ban szokatlan hosszú ideig tartott, ez a magyarázata a sok másodvirágzásnak. Annyira kitolódott a meleg idő, hogy pld. Szegeden a *Hordeum vulgare* először virágzott május 14.-én, és december 7.-én meg 9.-én, több helyen egészen jól kifejlődött kalászokat leltem; virágaikat felbontva majdnem teljesen kifejlődött hamuszürkeszinű, megéredett porzók voltak bennük. Virágzásukat a beálló esőzések, majd hidegek meggátolták. December 11.-én másodszor virított ki a szederinda és a japánbirs is. Ilyen rendellenes időjárás volt Hazánk hegyvidékein is, hiszen a Magas-Tátrából 1923. okt. 20.-án virító következő bizonyító példákat kaptam: Rohrwiesen-en *Gentiana verna*, *Primula elatior var. carpathica*, *Primula farinosa*, *Geum rivale*; 1923. nov. 12.-én még virított a Rohrwiesen-en a *Gentiana verna* és a Rother Lehm-en a *Primula carpathica*.

¹⁾ Az I. részt, 1922. évről I. Földr. Közl. LI. 1923 : 23—26.

Aki majd eme év adatait összeveti a meteorológiai megfigyelésekkel, nyilvánvaló, de természetes a korai virágzás.

A MFT Alföldi bizottsága 1922. évi Elnöki jelentéséből (c. f. Földr. Közl. LI. 4—7. füz. p. 79) olvashattuk, hogy a növényphaenológiai megfigyelések szervezése megtörtént. Felette örvendének, ha segíteni tudnék az ez ügyben fáradozóknak kinos lelkiismerettel összehordott alábbi adataimmal.

1924. évre vonatkozólag röviden azt mondhatjuk: tele igen hosszú ideig tartott, egyszerre jött a felmelegedés, de márc. végén újból borús, hűvös volt, szintén hűvös volt ápr. közepétől végeig, hűvös, esős. Májusban, júniusban nagy melegek jártak, sokáig kimaradt az eső. Aratás szokatlanul korán kezdődött, Péter-Pálra elkezdheték, ami itt ritkaság.

A Robinia Pseudacacia virágzására vonatkozólag ki kell emelnem, hogy 4 datum is szerepel; igazában csak 3-szor virágzik, mert a júniusra eső virágzás az ez évi sarjak hamar eredése következtén áll be; a 2.-szori és 3.-szori virágzásoknál azonban ott voltak a — termések!

A 2 évről külön táblázatokban adom a phaenológiai adatokat.

Tabella phytophaenologica anni 1923.

Observatores: uxor Professoris I. Györfly nat. Irma Greisiger, Prof. Dr. I. Györfly — Szegedini.

	Szeged				Megjegyzés
	L.	V.	Gy.	H.	
	Geogr. latitudo septentr.: 46° 15'				
	longitudo (Greenw. E.) 37° 48'—84 m. supra mare				
1. Acer campestre L.		18. IV.			
2. Acer platanoides L.	21. IV.	29. III.		3. X.	
3. Acer pseudoplatanus L.		23. IV.			1 ex IV. 21.
4. Acer tataricum L.		2. V.			
5. Adonis aestivalis L.		10. V.			
6. Aesculus Hippocastanum L.	20. IV.	27. IV. ²		20. IX.	² 1 ex. 25. IV.
7. Ailanthus altissima (Mill.) Swingle (syn. A. glandulosa Desf.)		2. VI.			1 ex. 1. VI.
8. Alnus glutinosa Gaertn.	28. IV.	♂ 2. VI. ♀ 12. III.			
9. Amorpha fruticosa L.		19. V.			
10. Berberis vulgaris L.		27. IV.			1 ex. már 25. IV.
11. Betula pendula Roth.	14. IV.	28. III.		13. X.	

	Szeged				Megjegyzés
	Geogr. latitudo septentr.: 46° 15' longitudo (Greenw. E.) 37° 48'—84 m. supra mare				
	L.	V.	Gy.	H.	
12. <i>Broussonetia papyrifera</i> (L.) L'Hérit		12. V.			
13. <i>Buxus sempervirens</i> L.		2. IV.			1 ex. már 28. III.
14. <i>Clematis vitalba</i> L.		4. VI.			
15. <i>Convallaria majalis</i> L.		29. IV.*			* in horto
16. <i>Cornus mas</i> L.		12. III. ⁴			⁴ 1 ex. 10. III.
17. <i>Cornus sanguinea</i> L.	27. IV.	11. V.		13. X.	
18. <i>Corylus avellana</i> L.		♂ ♀ 1. III. ⁵			⁵ másodszor: V ♀ 9. XII.
19. <i>Crataegus monogyna</i> Jacq.		4. V.			
20. <i>Cydonia oblonga</i> Mill. (syn. <i>C. vulgaris</i>)		29. IV. ⁵			⁵ 1 ex. 28. IV.
21. <i>Draba verna</i> L.		11. III.	22. IV.		
22. <i>Elaeagnus angustifolia</i> L.		21. V.*			* 1 ex. 20. V.
23. <i>Evonymus europaea</i> L. (<i>E. vulgaris</i>)	27. IV.	2. V.	25. X.	4. X.	
24. <i>Forsythia suspensa</i> Vahl		23. III.			
25. <i>Fragaria vesca</i> L.		27. IV.			
26. <i>Fraxinus excelsior</i> L.	2. V.	20. III.			
27. <i>Fritillaria imperialis</i> L.		7. IV.			
28. <i>Gleditschia triacanthos</i> L.	4. V.	17. V.		2. X.	
29. <i>Iris pseudacorus</i> L.		10. V.			
30. <i>Juglans regia</i> L.	12. V.	♂ ♀ 27. IV.	17. IX.		1 ex. ♂ 23. IV.
31. <i>Juglans nigra</i> L.		♂ ♀ 27. IV.			
		♂ 8. V.			1 példány már 7. V.
		♀ 8. V.			
32. <i>Laburnum anagyroides</i> Med. (<i>L. vulgare</i>)		1. V.			1 ex. 28. IV.
33. <i>Larix decidua</i> Mill.	13. IV.	28. III.			
34. <i>Ligustrum vulgare</i> L.		17. V. ⁶			⁶ 1 ex. 5. V.
35. <i>Lilium candidum</i> L.		5. VI.			
36. <i>Lonicera tatarica</i> L.		1. V. ⁷			⁷ 1 ex. már 24. IV.
37. <i>Mahonia aquifolium</i> P.		9. IV.			
38. <i>Medicago sativa</i> L.		21. V. ⁸			⁸ első kaszálás 8. V.
		25. X. ⁹			⁹ másodszori virágzás.
39. <i>Morus alba</i> L.		[4. V.]	14. VI.		
40. <i>Narcissus poeticus</i> L.		30. III.			
41. <i>Narcissus pseudonarcissus</i> L.		27. III.			
42. <i>Negundo aceroides</i> Mnch.		22. III.		2. IX.	
43. <i>Paeonia officinalis</i> L.		[5. V.]			
		7. V.			
44. <i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Greene (<i>Ampelopsis quinquefolia</i> Michx.)		3. VI. ⁸		4. X.	⁸ második virágzás 18. VII. ⁹ harmadik virágzás 13. X.
45. <i>Philadelphus coronarius</i> L.		11. V.			
46. <i>Picea excelsa</i> (Lam) Link		♂ ♀ 20. IV.			
47. <i>Pinus silvestris</i> L.		♂ 2. V.			
48. <i>Pirus communis</i> L.		13. IV.			
49. <i>Pirus malus</i> L. = <i>Pirus malus</i> L., B) <i>P. pumila</i> Mill. II. <i>domestica</i>		[21. IV.]			
		27. IV.			

	Szeged				Megjegyzés
	L.	V.	Gy.	H.	
			Geogr. latitudo septentr.: 46° 15'		
			longitudo (Greenw. E.) 37° 48'—84 m. supra mare		
50. <i>Pirus silvestris</i> Mill.- <i>Pirus malus</i> L. A) <i>silvestris</i> S. F. Gray		23. IV.*			* 1 ex. már 21. IV.
51. <i>Platanus orientalis</i> L.	20. V.	27. IV.		20. IX.	
52. <i>Populus tremula</i> L.		24. III.	(10. V.)		
53. <i>Prunus armeniaca</i> L.		28. III.	23. VI.		
54. <i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.		10. IV.	24. V.		
55. <i>Prunus cerasus</i> L.		17. IV.			
56. <i>Prunus domestica</i> L.		21. IV.			
57. <i>Prunus padus</i> L.		17. IV.			
58. <i>Prunus persica</i> L.		[10. IV.]			
59. <i>Quercus sessiliflora</i> Salisb.	1. V.	♂ 20. IV.		17. XI.	E 19. XI.
60. <i>Ranunculus ficaria</i> L.		28. III.			
61. <i>Rhus typhina</i> L.		2. VI.			
62. <i>Ribes aureum</i> Pursh.		[4. IV.]			
63. <i>Ribes grossularia</i> L.		29. III.			
64. <i>Ribes rubrum</i> Rchb.-R. vulgare Lam.		7. IV.	10. VI.		
65. <i>Robinia pseudacacia</i> L.		11. V.*		17. X.	* másodszori virágzás 4. VII.
66. <i>Rosa canina</i> L.		15. V.			
67. <i>Rubus idaeus</i> L.		4. V.*			* 1 ex. már 2. V.
68. <i>Salix fragilis</i> L.		♂ ♀ 8. VI.*	[10]		* másodszor V. 21. VI. Gy. 6. VII.
			16. V.		
69. <i>Salvia austriaca</i> Jacq.		4. V.			
70. <i>Salvia nemorosa</i> L.		10. V.			
71. <i>Salvia pratensis</i> L.		28. V.			
72. <i>Sambucus nigra</i> L.	13. IV.	11. V.²			2 második virágzás 25. VI.
73. <i>Secale cereale</i> L.		10. V.	3. VII.*		* aratás—Ernte.
74. <i>Solanum tuberosum</i> L.		28. V.			
75. <i>Staphylea pinnata</i> L.		23. IV.			
76. <i>Syringa vulgaris</i> L.		25. IV.		3. X.	
		27. IV.			
		5. V.	30. V.		
77. <i>Tamarix gallica</i> L.					
78. <i>Tilia platyphyllos</i> Scop. (T. grandifolia Ehrh.)		12. VI.*		4. X.	* 1 ex. már 11. V.
79. <i>Tilia cordata</i> Mill. (T. parvifolia Ehrh.)	27. IV.	(30. V.)			
80. <i>Triticum vulgare</i> Vill.		24. V.	8. VII.*		* aratás—Ernte.
81. <i>Tussilago farfara</i> L.		—			
82. <i>Ulmus laevis</i> Pall. (U. effusa Villd.)		20. III.	21. V.		
83. <i>Viburnum lantana</i> L.	21. IV.	[19. IV]			
84. <i>Viola odorata</i> L.		16. III.			
85. <i>Vitis vinifera</i> L.		24. V.			
86. <i>Zea mays</i> L.		♂ 21. VI.	10. IX.		

Tabella phytphaenologica anni 1924.

Observatores: uxor Professoris I. Györfy nat. Irma Greisiger, Prof. Dr. I. Györfy — Szegedini.

	Szeged				Adnotatio
	Geogr. latitudo septentr.: 46° 15' longitudo (Greenw E.) 37° 48'—84 m. supra mare				
	L.	V.	Gy.	H.	
1. <i>Acer campestre</i> L.		25. IV.			
2. <i>Acer platanoides</i> L.	3. V.	10. IV. ¹			¹ 1 ex. [8. IV.]
3. <i>Acer pseudoplatanus</i> L.		(29. IV.)			
4. <i>Acer tataricum</i> L.		3. V.			
5. <i>Adonis aestivalis</i> L.		13. V. ²			² 1 ex. [10. IV.]
6. <i>Aesculus Hippocastanum</i> L.		30. IV. ³			³ 1 ex. [28. IV.]
7. <i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingel (syn. <i>A. glandulosa</i> Desf.)		31. V.			
8. <i>Alnus glutinosa</i> Gaertn.		♂♀ 25. III.			
9. <i>Amorpha fruticosa</i> L.		25. V. ⁴			⁴ zweitemal 17. IX.
10. <i>Berberis vulgaris</i> L.		3. V.			
11. <i>Betula pendula</i> Roth.	29. IV.	♂♂ 11. IV. ♀ 12. IV.		13. X.	
12. <i>Broussonetia papyrifera</i> (L.) L'Hérit.		14. V.			
13. <i>Buxus sempervirens</i> L.		14. IV. ⁵			⁵ 1 ex. [12. IV.]
14. <i>Clematis vitalba</i> L.		(13. VI.)			in horto.
15. <i>Convallaria majalis</i> L.		1. V.			
16. <i>Cornus mas</i> L.		31. III.			
17. <i>Cornus sanguinea</i> L.	8. V.	19. V. ⁶		12. IX.	⁶ zweitemal 12. IX.
18. <i>Corylus avellana</i> L.		21. III.			
19. <i>Crataegus monogyna</i> Jacq.		[8. V.] 9. V.			
20. <i>Cydonia oblonga</i> Mill. (syn. <i>C. vulgaris</i>)		8. V.			
21. <i>Draba verna</i> L.		1. IV.			
22. <i>Elaeagnus angustifolia</i> L.		27. V. ⁷			⁷ 1 ex. 25. V.
23. <i>Evonymus europaea</i> L. (<i>E.</i> <i>vulgaris</i>)		5. V.			
24. <i>Forsythia suspensa</i> Val.		7. IV.			
25. <i>Fragaria vesca</i> L.		30. IV.			
26. <i>Fraxinus excelsior</i> L.		3. IV.			
27. <i>Fritillaria imperialis</i> L.		19. IV.			
28. <i>Gleditschia triacanthos</i> L.	15. V.	24. V. ⁸			⁸ 1 ex. 23. IV.
29. <i>Iris pseudacorus</i> L.		10. V.			
30. <i>Juglans nigra</i> L.		♂♂ 9. V. ♀ 9. V.	9. X.	28. IX.	
31. <i>Juglans regia</i> L.		♂♂ 1. V. ♀ 3. V.		9. X.	
32. <i>Laburnum anagyroides</i> Med. (<i>L. vulgare</i>)		7. V. ⁹			⁹ 1 ex. 8. V.
33. <i>Larix decidua</i> Mill.	29. IV.	6. IV.			
34. <i>Ligustrum vulgare</i> L.	9. V.	25. V. ¹⁰			¹⁰ 1 ex. [24. V.]
35. <i>Lilium candidum</i> L.		9. VI.			
36. <i>Lonicera tatarica</i> L.		3. V.			

	Szegeđ				Adnotatio
	Geogr. latitudo septentr.: 46° 15' longitudo (Greenw. E.) 37° 48'—84 m. supra mare				
	L.	V.	Gy.	H.	
37. Mahonia aquifolium P.		24. IV. ¹¹			11 ¹ ex. [19. IV.]
38. Medicago sativa L.		25. V. ¹²	8. V. ¹³		12 ² zweitemal 12. IX.
39. Morus alba L.		♀ 9. V. ♂ (13. V.)	13. VI.		13 ³ első kaszálás Erstes Mähen 8. V.
40. Narcissus poeticus L.		11. IV. [31. III.]			
41. Narcissus pseudonarcissus L.		4. IV.			
42. Negundo aceroides Mnch.		10. IV.		12. IX.	
43. Paeonia officinalis L.		[13. V.] 15. V.			
44. Parthenocissus quinquefolia (L) Greene (Ampelopsis quinquefolia Michx.)		7. VI. ¹⁴			14 ⁴ második virágzás, zweitemal 8. VII. harmadik virágzás, drittemal 2. X.
45. Philadelphus coronarius L.		20. V.			
46. Picea excelsa (Lam) Link		♂ 29. IV.			
47. Pinus silvestris L.		[11. V.] 13. V. 26. IV.			
48. Pirus communis L.					
49. Pirus malus L.-Pirus malus L., B) P. pumila Mill. II. domestica		2. V.			
50. Pirus silvestris Mill.-Pirus malus L. A) silvestris S. F. Gray		30. IV.			
51. Platanus orientalis L.		3. V.			
52. Populus tremula L.		3. IV.	8. V.		
53. Prunus armeniaca L.		13. IV. ¹⁵			15 ⁵ 1 ex. [11. IV.]
54. Prunus cerasifera Ehrh.		19. IV.	27. V.		
55. Prunus cerasus L.		25. IV.			
56. Prunus domestica L.		24. IV. ¹⁶			16 ⁶ 1 ex. [21. IV.]
57. Prunus padus L.	28. IV.	26. IV.			
58. Prunus persica L.		18. IV.			
59. Quercus sessiliflora Salisb.		26. IV.			
60. Ranunculus ficaria L.		6. IV. ¹⁷			17 ⁷ 1 ex. 1. IV.
61. Rhus typhina L.		4. VI.			
62. Ribes aureum Pursh.		16. IV.			
63. Ribes grossularia L.		11. IV.			
64. Ribes rubrum Rchb.-R. vulgare Lam.		13. IV.	10. VI.		18 ⁸ zweitemal 14. VII., drittemal 28. IX. Diesjährige Sprossen 20. VI.
65. Robinia pseudacacia L.		19. V. ¹⁸			
66. Rosa canina L.		[23. V.] 24. V. 13. V.			
67. Rubus idaeus L.		13. V.			
68. Salix fragilis L.		♂ 19. IV. ¹⁹ ♀ 19. IV. ¹⁹	19. VI.		19 ⁹ zweitemal Gy. 23. X.
69. Salvia austriaca Jacq.		11. V. ²⁰			20 ¹⁰ zweitemal 28. IX.
70. Salvia nemorosa L.		23. V.			
71. Salvia pratensis L.		[13. V.] 14. V.			
72. Sambucus nigra L.	28. IV.	15. V.			
73. Secale cereale L.			[24. VI.] 28. VI.*		*aratás—Ernte.

	Szeged				Adnotatio
	L.	V	Gy.	H.	
			Geogr. latitudo septentr.: 46° 15'		
			longitudo (Greenw. E.)		
			37° 48'—84 m. supra mare		
74. <i>Solanum tuberosum</i> L.		27. V.			
75. <i>Staphylea pinnata</i> L.		30. IV.			
76. <i>Syringa vulgaris</i> L.		[29. IV.]			
		30. IV. ²¹			3. X. ²¹ zweitmal 12. IX.
77. <i>Tamarix gallica</i> L.		[8. V.]			
		11. V. ²²			²² zweitmal 11. IX.
78. <i>Tilia platyphyllos</i> Scop. (<i>T. grandifolia</i> Ehrh.)		13. VI.			
79. <i>Tilia cordata</i> Mill. (<i>T. parvifolia</i> Ehrh.)		31. V.			
80. <i>Triticum vulgare</i> Vill.		27. V.	[27. VI.]		
			30. VI.*		*aratás — Ernte.
81. <i>Tussilago farfara</i> L.		23. III.			
82. <i>Ulmus laevis</i> Pall. (<i>U. effusa</i> Villd.)		♂ 31. III.			
		♀ 30. III.	21. V.		
83. <i>Viburnum lantana</i> L.	7. V.	[26. IV.]			
		30. IV.			
84. <i>Viola odorata</i> L.		27. III.			
85. <i>Vitis vinifera</i> L.		27. V.			
86. <i>Zea mays</i> L.		[♂ 20. VI.]	17. IX.		
		27. VI.			

Rövidítések. — Abkürzungen.

L = az első normális levél-felzínüket lehet látni, és pedig különböző (mintegy 3—4) helyen; lombfejlődés.

L = Erste normale Blattoberflächen sichtbar, und zwar an verschiedenen (etwa 3—4) Stellen; Laubentfaltung.

V = az első rendes virágok kinyíltak, és pedig több helyen.

V = Erste normale Blüten offen, und zwar an verschiedenen Stellen. Diese Phase ist bei weitem am sichersten zu beobachten.

Gy = az első rendes termések (gyümölcsök) megértek, és pedig több helyen: a husosak teljesen és végleg felvették az ízüket; a hüvelyek felpatnának stb.

Gy = Erste normale Früchte reif, und zwar an verschiedenen Stellen; bei den saftigen: vollkommene und definitive Verfärbung; bei den Kapseln: spontanes Aufplatzen.

H = általános őszi hervadás: az állomáson az összes leveleknek mintegy fele — beleszámitva a már lehullottakat is, — elsárgult (vagy vörösödött).

H = Allgemeine Laubverfärbung; über die Hälfte sämtlicher Blätter an der Station — auf einmal in grosser Zahl abgefallene mitgerechnet — verfärbt.

♂ porzós virágok (barkák).

♂ männliche Blüten.

♀ termős virágok.

♀ weibliche Blüten.

(.) nem éppen az első virágok, pár napi késés.

(.) nicht eben die ersten Blüten einige Tage Verspätung.

[.] csak egyetlen egyeden látható, a többin még nem.

[.] nur auf einem einzigen Individuum sichtbar, auf den anderen noch nicht.